

Osud byl k Úhercům asi poněkud laskavější

■ Jaká asi byla minulost dnes nejmenší obce v lounském okresu?

Nejmenší obcí v lounském okresu jsou Úherce. Obecní úřad tam podle posledních sčítání pečuje zhruba jen o šedesát obyvatel. Prastará vesnice ve východní části Lounska má však velmi bohatou historii. Hovoříme o ní v historičce Janem Marešem.

■ Názvem Úherce jakoby přímo sváděl k úvaze, zda nevznikl od Uhrů. Je tomu skutečně tak?

„Dá se to předpokládat. Není to jediný případ. Například závesnice Polský lze odvozovat podobným způsobem. Zřejmě se jednalo o vesnice

lidí, kteří při nějaké kořistné výpravě za hranice státu padli do zajetí a pro svou kvalifikaci byli usazení na jednom místě, kde něco vyráběli.“

■ Co víme o historii obce Úherce?

„Psaná historie obce je velmi stará.

Nejstarší Úherčané z nejstarší fotografie Úherců, kterou se pyšní redakční archiv. Najdou se ještě pamětníci, kteří poznají obyvatele na snímku?

Nejstarší zpráva o Úhercích se sama hlásí k roku 1088. Je to mezi ostatními lounskými obcemi velmi unikátní, byť to není zcela jisté. Jde totiž o listinu vydanou až sto let později, jež se sama datuje do roku 1088. Je to jedna z velice zajímavých listin staré české historie. Týká se založení vyšehradské kapituly králem Vratislavem I. Právě Úherce jsou v této listině uvedeny jako jedna z obcí, které budou nové kapitule náležet. Není tam uvedena pouze samotná obec, jsou tam dokonce jmenována i vinaři - Pivona a Plac. Známe tak z jedenáctého století dva nejstarší Úherčany.“

■ Měnil se v další historii majitelé obce? Co o tom víme?

„Úherce byly poprvé zmiňovány ve existenci v majetku různé církevní vrchnosti. Neznámeo jakým způsobem se po roce 1088 z majetku vyšehradské kapituly dostaly kladrubskému klášteru. V tomto období je opět jmenovité známo několik lidí z obce. Poté se dostaly z větší části do majetku Zerotínů, pánů nedalekého žerotínského hradu. Ti v roce 1386 větší část vesnice věnovali svému rodovému klášteru v Panenském Týnci a s osudem tohoto

kláštera zůstaly Úherce svázány až do zrušení vrchnostenské správy roku 1849.“

■ Klášter Kladruby a Úherce, to je docela velká vzdálenost, jak klášter vykonával své vlastnické právo v tak daleké obci?

„Bylo to asi velmi problematické, ale v době jedenáctého a dvanáctého to není nic neobvyklého. Selovni pozemků do větších dominií je až o století pozdější. Vlastní správa probíhala z dnešního pohledu velice chaoticky. Dalo by se říci, že jednou až dvakrát do roka navštívil klášterní výběrčí své ovečky v Úhercích a odebral od nich část dovozu, později možná peníze.“

■ Úherce jsou poměrně malou obcí, je jejich historie něčím zajímavá? Nezáadá se, že by to byla obce, kudy dějiny takzvané kráčely.

„Na rozdíl od ostatních vesnic v okolí je v Úhercích nádherně zachována architektura z několika posledních století, často v prakticky nedotčeném stavu. Z tohoto důvodu můžeme souhlasit s tvrzením, že Úherce jsou v tomto směru skutečně výjimečné a že k nim osud byl poněkud laskavější než k jiným obcím.“

Připravil David Hertz

Přehlídka panáčkových věcí... V sobotu 11. prosince se mnozí návštěvníci vánočních trhů vypravili do muzea na výstavu Panenky. Mohli se tak setkat s členkami Klubu panenek České republiky a mohli svým panenkám opatřit dobrotivé satečky, botičky nebo další doplňky. Rozbité panenky mohly nechat opravit. „Dost jsem marodila a tak jsem se začala vnovat panenkám a dělat si radost,“ líčí svou cestu do klubu jedna z dam. V Lounech se jí líbilo. „Lidé tu k sobě mají vřelý vztah. Pokud bych měla vyměnit Prahu, nejšíp bych volila Louny nebo Slaný,“ vžívá.

Kačenka z útulku má osm štěněčích cvalíků

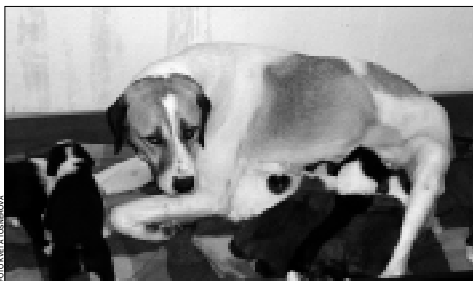
■ Z nedůvěřivého smutného zvířete se stala vzorná psí máma

CERNICE (tas) - Fena z útulku má krásná štěňata. Ne všechny příběhy dopadají tak šťastně. Z původně smutného, zrazeného a nedůvěřivého zvířete se stal oddáný a právoplatný člen rodiny a nyní i pečlivá psí matka.

Irena Peikerová a Stanislav Heřt z Černic si fenu vzácného plemene středoašijský pastevecký vyhledali v psím útulku v Libčevsi. Zvíře, které původní majitelka vyměnila za snáze ovladatelného německého ovčáka, bylo ve špatném stavu. Noví majitelé si však fenku zamilovali. „Padla nám do oka, hned jak jsme do útulku vstoupili. Byla tak strašně smutná. Museli jsme jí na nás zvykat pomalu,“ říká pani Peikerová.

Po tři neděle do útulku obětavě jezdili a psi na sebe zvykali. Doma nemluví o ničem jiném, než o Kačence. Trpělivost se vyplátila. Rodina získala věrné zvíře a neohroženého hlídače.

trí litry mléka a hovězí zvěř s masem. Potřebuje speciální konzervy pro kojící feny, konzumuje těstoviny, zeleninu. Všechny úkony zatím s pomocí svých

Fena Kačenka se svými osmi středoasijskými pasteveckými štěňaty.

Štědrý večer nastal...

■ Pověry a zvyky Štědrého dne
Posvátný klid a pohoda Štědrého dne by podle nepaměti spojován s tajemstvím. Naši předci od pradávna věřili, že ven to den lze předpovědět budoucnost, či ji předepsanými rituály ovlivňovat. V dnešní ukvapené a úspěšné době nalezne odvahu uverit pověrám a mýtům spojených se Štědrým dnem již jen málokdo. Připomeňme si však některé. Vždyť na každém šprochu je pravdu trochu, a nebo nikoli?
Pokud si nechcete přivodit v následujícím roce neštěstí, o Štědrém dni nic nekupujte, neprojevujte a vůbec se nedotýkejte peněz.
Máte-li však zájem být po celý další rok zdraví, vykoupíte se 24. prosince v mlýnském náhonu, vyhnou se vám všechny nemoci.
Ti, kteří chtějí, aby jejich pes v příštím roce dobře hlídal stavení, musí vstříct svého psa na dvůr oknem. Ale pozor! Pozpátku, ohánkou napřed.
V lidových tradicích je mnohdy pamatováno i navdávání chťivé dívky. Zde jsou dvě pověry, které jim prozradí, zda se v následující roce vdají. Pokud se dívka postaví zády ke dveřím bytu a přes hlavu k nim zahodí pantofel a ten dopadne ke dveřím špičkou, do roka stroj veselku. Stejně tak i dívka, která cvrnká pecky ze sušených pecek v kurníku posledních se následující rok v důvahu, že slepice po zásahu zakřáká.
V pověrách lze objevit i návod jak se přístří rok ubránit proti myším a krtkům. Hospodář si musí smést drobky ze štědrovečerního stolu a se slovy „Jezte, myši, jezte drobčky a obli nechte na mlát“ je rozházet po stodole. A pokud si uschová i kosti ze štědrovečerního kapra a druhý den ráno je pozhází po zahradě, bude mít rok pokoj od krtků.
Mnoho pověr je spojeno se samotnou štědrovečerní večeří:
* Vše přichystěte předem, protože jak kvečeri zasednete, již nesmíte vstát. V opacném případě, kdo od stolu odejde předčasně, bude následující rok stížen neštěstím.
* Umístěte-li na roh stolu pod ubrus minci, budou se vás peníze držet po celý rok.
* Když sváteční stůl obtočíte řetězem, zajistíte si tak soudržnost rodiny a také pořádek v hospodářství.

Zprvu betlém vyvířili lidoví řezbáři a malíři. V devatenáctém století se objevily první tištěné jesličkové archy, tedy na papíře přetiskované části betlému připravené k vyřezání a sestavení. Jednalo se nejdrívě o díla anonymních malířů, postupně se však na trhu objevovaly díla renomovaných malířů, například Mikoláše Alše či Josefa Lady.
Po mnoho let, kdy se betlémláři v českých a moravských zemích rozvíjeli, docházelo k i ustavení nepsaných pravidel ve stavění betlému, či rozeřování jednotlivých figur.
Samotný betlém se staví většinou 14 - 7 dní před Vánočními. Tehdy se postaví krajina, chlév a kolem se rozestaví figurky oveček a pastýří. O Štědrém dni se do chléva umístí Ježíš s Marií a Ježíšek ležícím v jesličkách. A samozřejmě i oslík a volék. A od toho okamžiku, každý den, jsou přidávány nové a nové postavky přinášející Ježíškovy dary.

Tak jetomuz až do 6. ledna (den Zvěvejni Paně, či den sv. Tří králů), kdy se figurka představující Ježíška ležícího v jesličkách vymění za figurku Marie, která sedí Ježíšek na klíně. Také se odstraní figurky pastýřů. Které nahradí přívod tří králů. A ve poslední dnu před Vánoční anděla umístěného nad chlévem kometa, která tří krále k betlému dovedla.
Vše končí většinou kolem 2. února (na Hromnic), kdy se betlémy ukládají.

■ Vánoční stromček - současný symbol Vánoce
Navzdory skutečnosti, že v současnosti patří vánoční stromky k neodmyslitelnému symbolu Vánoce a každému, ad dítěti či dospělému, se při

Dne 26. prosince oslaví významné životní jubileum - 70. narozeniny brat **Eduard Bartoš**. V mládí byl zanceným skautem. Rodák z Lomnice nad Popelkou prošel po studiiu jako učitel do Loun a s nimi spojil celý svůj další život. Jako tělocvikař působil spolu s manželkou Marií v lounské tělocvičnově. Přibnově Sokola v roce 1990 byl zvolen náčelníkem jednoty ižupý a jeho ženo náčelníci. Právě tímto výrobku jsme světe uvítáni. A budme k těmto křehkým ozdobám shovívaví a šetrní, stačí maličko a krása se nám rozplyne ve zkamlání, někdy v slzyčce. A tak k nám prostřednictvím vánočních ozdob promlouvají ruce i srdce...
Josef Houđa

dopisy

■ Přes zármutek jsem ráda...
Reakce na úvodník „Za Vratislavem Bartlmem“ (Svoobodný hlas 48 z 2. prosince 2004): „Velmi mě potěšila vzpomínka na mých zesnulého otce ve vašem týdenníku. Uprinné děkují i za mého tatínka, který tyto články pravidelně odebral a četl. Jak pan redaktor David Hertz píše, tatínek i do Svoobodného hlasu dopisoval a vždy měl ze svých otištěných článků velkou radost. Úvodní články by jistě považoval za velkou počtu vůči své osobě. Přes svůj zármutek jsem za něj velmi ráda a děkuji.“
Zlana Zachová

■ Jak si užít „Málo muziky za hodné peněz“?
„Staciono navštívit v pátek 3. prosince ve 20 hodin kulturní dům v Lounech, kde probíhal taneční kurs a tradiční Mikulášská. Vzhledem k tomu, že mládež měla slibnou od 22. hodiny diskotéku, sešlo se zhradem více než dost. Bohužel většina jich měla smůlu, protože dostat se do sálu bylo obtížné. Nejen, že si nebylo kam sednout, ale i podstát ani kam stoupnout. Podívat se na své děti, jak tančí, soutěží, nebo si ho dokonce natočí kamerou, tak to ani náhodou. Na dotaz, proč se neotevře přisál, nám bylo řečeno, že se v sobotku ráno pořádají hry a za zavřenými dveřmi je plno zboží. Jakoby se se z celk akce vytratila kultura, jako by byla celá ta akce pouze vydělečná. Navíc bylo zřejmé, že je to paní ředitelce zřejmé naprostě jasně. Penízky byly v kapse a všichni přejšli. Kdychbych měla ten večer nadělovat jako Mikuláš, paní ředitelka by ode mne, řečeno slušně, nedostala nic.“
Irena Šístková, Bitozeves

■ Nejhůře je u nás? Ba naopak
Reakce na článek „Nejhůře jsou pry Louny, tvrdí MF-Dnes“ a úvodník „Na konci tabulky, na začátku cesty“ (Svoobodný hlas 48, z 9. prosince 2004): „Souhlasím s panem Hertzem i ostatními patrioty Lounska, kteří se ozvali na článek MF-Dnes. Také ja reagují. Jsem bývalá Pražkačka, ale osud to mělo, že právě zde v Lounech jsem se narodila a pan doktor Otakar Březina mi v roce 1955 pomohl na svět. Přestože jsem cíly můj dosavadní úvod nastavil různé překážky a stěhování, vždy jsem žila v Lounech i v úlovičích našla svůj domov. Tento rodný krásný kraj novináři z MF-Dnes asi neznají. Ani lidskou náuru. Vždyť od tud pochází řada umělců, malířů, skladatelů, spisovatelů, vědců a dalších, kteří se hrde hlásí k tomuto místu - kolébkce Českého Středoohoří. Vždy, když se vracím z Prahy a vidím to nádherné panorama kopců Středoohoří a Krušných hor, jsem hrdá, že tohle je můj rodný kraj a domov. Jen mi lidé si zde můžeme udělat pořádek a pohodu.“
Milena Liptáková, Úlčovice, Poledsi

Napište nám! Váš názor na zajímavá témata, zkušenosti i reakce na články ve Svoobodném hlasu nás zajímají. Píšte stručně - dopisy, pokud se rozhodnete pro zverejnění, v plném znění nezařazujeme, vždy je krátké a vyhrůženo to podstatné. Dopisy musí být čitelné, podpsány jménem a příjmením pisatele včetně adresy. Nepodespané dopisy nezveřejňujeme. Píste nám na adresu: Redakce Svoobodného hlasu, Česká 177, 440 01 Louny, e-mail: hlas@nl.cz

Manželé Poncarovi letos vystavili 172 betlémů v kostele Cirkev československé husitské. Hned první den se na ně přišlo podívat 515 návštěvníků. Unikátním betlémem je například ten, známého malíře a ilustrátora Cyrila Boudy.